

กลยุทธ์การพัฒนาการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมสู่ความยั่งยืน
"กรณีศึกษาโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา"

A STRATEGY FOR THE DEVELOPMENT EDUCATIONAL QUALITY
MANAGEMENT TOWARDS SUSTAINABILITY IN PRARIYATTIDHAMMA SCHOOL:
"A CASE STUDY WAT SRIBUNRUEANG PRARIYATSUEKSA"

¹ พระครูปลัดดยง นิติสโร (เวียงอินทร์)

Phakhu Paludyong NISARO (WAINGIN)

² ผศ.ดร.สุชาติ บางวิเศษ

³ ผศ.ดร.สุขุม พรหมเมืองคุณ

⁴ ผศ.ดร.ศักดิ์นาถรณ์ นันท์

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษา กลยุทธ์การพัฒนาการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมสู่ความยั่งยืน "กรณีศึกษาโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษานิยามความหมาย กลยุทธ์การพัฒนาการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมสู่ความยั่งยืน กรณีศึกษาโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา 2) เพื่อศึกษาหลักการ ทฤษฎี กลยุทธ์การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาที่มีความเหมาะสม กับโรงเรียนพระปริยัติธรรมสู่ความยั่งยืน กรณีศึกษาโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา 3) เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมสู่ความยั่งยืน กรณีศึกษาโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร การศึกษาฐาน การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม พื้นที่ศึกษาฐาน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย โดยศึกษาโครงการด้านซ้ายกรีนเนต (DNG 2020) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ 4 คน นักวิจัยท้องถิ่น 1 คน พระสงฆ์ 2 รูป ปราชญ์ชาวบ้าน 4 ในโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร 5 ครู 3 นักเรียน 9 รวมทั้ง 28 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษา พบว่า

1) นิยาม ความหมาย ของกลยุทธ์การพัฒนาการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมสู่ความยั่งยืน เป็นวิธีการที่นำมาใช้ในการบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมเพื่อเป็นการพัฒนาระบบบริหารงาน คุณภาพครู คุณภาพนักเรียนในโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา 2) หลักการ ทฤษฎี กลยุทธ์การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาที่มีความเหมาะสม กับโรงเรียนพระปริยัติธรรมสู่ความยั่งยืน คือการใช้หลักของวงจรคุณภาพ PDCA ร่วมกับหลักการวิเคราะห์ห้องกร (SWOT Analysis) ในการหาจุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรคและโอกาสความสำเร็จเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา 3) การนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน พระปริยัติธรรมสู่ความยั่งยืน โดยใช้ WAT SBR MODEL ที่ได้จากการวิเคราะห์ (SWOT Analysis) W = Where is your points., A = Assessment., T = Team work., S = Share vision., B = Benchmark., R = Reflection. เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา

คำสำคัญ: กลยุทธ์, การพัฒนา, การบริหารการศึกษา, ความยั่งยืน, โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

The objectives of this study were: 1) to study the definition of the strategy for developing educational quality management towards sustainability in Phrapariyattidhamma schools, a case study of Wat Sribunrueng Pariyattisueksa; 2) to study the theoretical principles and a strategy for developing educational quality management towards sustainability in Wat Sribunrueng Pariyattisueksa; and 3) to apply the strategy for developing educational quality management towards sustainability in Wat Sribunrueng Pariyattisueksa. This study was conducted by using a qualitative method. The data were collected from document analysis, study trips, interviews, and group discussions. The focused area for study trips and data collection was Dan Sai Green Net Project (DNG 2020) in Dan Sai District, Loei Province. The sample group of 28 participants included 4 government officials, 1 local researcher, 2 Buddhist monks, 4 local wise men, and the participants from Wat Sribunrueng Pariyattisueksa: 5 school administrators, 3 school teachers, and 9 students. Descriptive analysis was applied and the findings were as follows:

1) The strategy for developing educational quality management towards sustainability in Phrapariyattidhamma schools was defined as a method used for administration in those schools to be sustainable in educational quality focusing on the management system, teacher quality, and student quality of the school. 2) The theoretical principles, and the suitable strategy for developing educational quality management towards sustainability in Wat Sribunrueng Pariyattisueksa was the implementation of PDCA quality cycle together with the principles of organization analysis (SWOT Analysis) to identify the school's weaknesses, strengths, obstacles, and success opportunities to be a guideline for the development of educational quality in Wat Sribunrueng Pariyattisueksa. 3) The application of the strategy for developing educational quality management towards sustainability in the school was conducted by using WAT SBR MODEL which was derived from the SWOT analysis in which W was for Where is your point?; A was for Assessment; T was for Team work; S was for Sharing vision; B was for Benchmark, and R was for Reflection.

Keywords: Strategies, Development, Management, Sustainable, Phrapariyattidhamma schools

¹ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

^{2, 3 และ 4} อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

บทนำ

ความเคลื่อนไหวด้านการศึกษาทั่วโลกอยู่ในกระบวนการปรับตัวครั้งใหญ่เพื่อเตรียมความพร้อมของคนเพื่อที่จะรองรับนวัตกรรมใหม่ๆ ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็ก และเยาวชน (Innovation and Trends in Education and Child Development; INTREND) โดยได้รับการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งให้เห็นแนวคิดทางการศึกษาเพื่ออนาคต (Future-Oriented Education) เพื่อสร้างพลังชีวิตและจิตใจที่มั่นคงไปสู่การเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตที่เชื่อมโยงและบูรณาการจัดการเรียนรู้ไปกับบริบทการศึกษาและชีวิตจริง (lifelong learning & life-wide learning) การจัดการศึกษาและการสื่อสาร (Educommunication) กลายเป็นหนึ่งเดียวของโลกการศึกษาและสังคมดิจิทัล กระบวนการเรียนรู้ใหม่ เช่น (1) แนวคิดวิธีวิทยา และการจัดการเรียนรู้ ด้านประสาทวิทยาศาสตร์ “(neuroscience)” วิธีวิทยาการสอน สำหรับเด็กวัยเรียน “Andragogy” สำหรับการศึกษาผู้ใหญ่ “ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ดำเนินชีวิตในอนาคต” (future work skills) การเชื่อมโยงการศึกษาทางเลือกหลากหลายรูปแบบ (alternative education) เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีในทุกช่วงวัย (2) ความรู้ใหม่ๆ เช่น วิชาอนาคตศึกษา (future study) วิชาการวางแผนอนาคต (scenario planning) วิชาพลังงานทางเลือก (alternative energy) วิชาภัยพิบัติศึกษา (disaster education) เป็นต้น การเสริมสร้างทักษะชีวิต (life skills) การสร้างทักษะการทำงานสู่การประกอบอาชีพ “การเรียนรู้ควบคู่กับปฏิบัติ” (Work-Based Learning & Experiences) อาชีพ หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ในชีวิต การเงินและการลงทุน หลักสูตรเทคโนโลยีและการสื่อสาร โดยผ่านห้องเรียนโฉมใหม่แบบ studio classroom การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน

มี “ครูนักจัดกระบวนการ” และ “ครูนักสร้างแรงบันดาลใจ” (3) ความรู้เกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการ ที่เน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษา (education decentralization) การปฏิรูประบบบริหารจัดการภาครัฐ (government reform and downsizing) สู่การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ (Area-Based Education) ซึ่งจะสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้นมีความเท่าเทียม ควบคุมมิติของคุณภาพ (สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล, 2561)

สำหรับประเทศไทยการศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญ สำหรับการพัฒนาประเทศ การศึกษาของพระสงฆ์ ก็เป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติโดยตรง “การปฏิรูปการศึกษา” ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถือเป็นจุดเริ่มต้นครั้งสำคัญ ในช่วง พ.ศ. 2542 – 2551 เป็นการปฏิรูปการศึกษารอบแรก พบว่าระบบยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะด้านคุณภาพผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมส่งเสริม สนับสนุน การศึกษามีคุณภาพยิ่งขึ้น ซึ่งถ้าเราสามารถปฏิรูปการศึกษาได้ จะช่วยให้ประเทศไทย ลดความเหลื่อมล้ำในสังคมในระยะยาวได้ (สาธิต วงศ์อนันต์นทร์, 2557)

อีกประการหนึ่ง การศึกษาของไทยตั้งแต่เดิมนั้น อยู่ที่วัดกับวังมีประเพณีการบวชเรียน และใช้วัดเป็นแหล่งการศึกษา มีการจัดการศึกษาซึ่งเป็นการจัดการศึกษาให้กับคณะสงฆ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2531 : 118) ต่อมาพัฒนาเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้มีความรู้รอบทั้งทางโลก และทางธรรมเพื่อจะได้เป็นศาสนาทายาทที่ดีเพื่อสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา เป็นพลเมืองดีมีศีลธรรม ในปัจจุบันการศึกษาของคณะสงฆ์เป็นไปตาม

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยปี พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 และกฎระเบียบคำสั่งและข้อบังคับของกรรมการมหาเถรสมาคม กระทรวงศึกษาธิการ และกรมการศาสนาโดยมีกรรมการมหาเถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสุดของคณะสงฆ์เป็นผู้ดูแลการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบันมี 4 ประเภท คือ 1) การ ศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม 2) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี 3) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ 4) การศึกษาระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง คือมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย (กรมการศาสนา, 2521 : 28) ซึ่งดูแลโดยมหาเถรสมาคม มีการศึกษาอยู่ 3 แผนก ได้แก่ แผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา แผนกธรรม และแผนกบาลีนั้นเป็นการจัดการศึกษาเฉพาะด้านหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาแล้ว ส่วนแผนกสามัญศึกษานั้นเป็นการจัดการศึกษาที่ผสมผสานกันทั้งหลักสูตรแผนกธรรม แผนกบาลี และ หลักสูตรสามัญศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเข้าด้วยกัน(อำนาจ บัวศิริ, 2544)

ตามสภาพการดังที่ได้กล่าวมา ผู้ศึกษาได้นำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ หาทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ผ่านการวิเคราะห์ (SWOT Analysis) พบว่ากลยุทธ์การบริหารจัดการ เป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้สำเร็จและมีคุณภาพ ดังนั้นโรงเรียนจะต้องมีการพัฒนาแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการที่ดี เพื่อขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมสู่ความยั่งยืน ซึ่งเป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ คือ 1) พัฒนาคุณภาพคนไทย ให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีจิต

สาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม 2) พัฒนาคุณภาพครู ส่งเสริมให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า เป็นคนดี มีใจรักในวิชาชีพครู 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ ทุกระดับให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ทั้งในระบบโรงเรียนนอกระบบโรงเรียน และมีระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และ 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชน ทุกภาคส่วน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2552) ดังนั้น การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมจึงจำเป็นต้องมีกลยุทธ์ในการพัฒนาการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม ไปสู่ความยั่งยืน "กรณีศึกษาโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา" เพื่อเป็นการยกระดับการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษานิยาม ความหมาย กลยุทธ์ การพัฒนาการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมสู่ความยั่งยืน "กรณีศึกษาโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา"
2. เพื่อศึกษาหลักการ ทฤษฎี กลยุทธ์การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาที่มีความเหมาะสม กับโรงเรียนพระปริยัติธรรมสู่ความยั่งยืน "กรณีศึกษาโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา"
3. เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมสู่ความยั่งยืน "กรณีศึกษาโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา"

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กลยุทธ์ (Strategies) หมายถึง แผนปฏิบัติการที่วางไว้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายทางการศึกษาของโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา

2. การพัฒนา (Development) หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง ซึ่งเป็นมาตรฐานที่กำหนดไว้ของโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา

3. การบริหารการศึกษา (Management) หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ในการทำงาน ร่วมกันให้บรรลุเป้าหมายของกระบวนการจัดการ เรียนรู้พัฒนาคนให้มีคุณภาพของโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา

4. ความยั่งยืน (Sustainable) หมายถึง ความสามารถในการดำรงสภาพอยู่ได้ ภายใต้เงื่อนไขและข้อจำกัดการเปลี่ยนแปลงทั้งหลาย ทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา

5. โรงเรียนพระปริยัติธรรม หมายถึง โรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา

วิธีการศึกษา ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจาก

เอกสาร หลักการ ทฤษฎี และแนวคิด

1. แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติและ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการ ศึกษาในศตวรรษที่ 21

3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

4. การศึกษาดูงานด้านซ้ายกรีนเน็ต (DNG 2020) ที่อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

5. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลัก วงจรคุณภาพ PDCA (Deming Cycle)

6. การสนทนากลุ่มเพื่อทำการวิเคราะห์ องค์การ (SWOT Analysis) ที่โรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเลย

1. แนวคิดที่เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) นับเป็นยุทธศาสตร์ชาติ ตามที่รัฐธรรมนูญ แห่งราช อาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่ การ ปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วย การพัฒนาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจ พอเพียง” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุข ของคนไทยทุกคนการผลิตและการบริโภคที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีความสอดคล้องกับ เป้าหมายการพัฒนาที่นำไปสู่ยั่งยืนของ สหประชาชาติ (Sustainable Development goals : SDGs) ภายใต้ทรัพยากร ธรรมชาติมี ความอุดมสมบูรณ์ สิ่งแวดล้อมดี คนมีความ รับผิดชอบต่อสังคม มีความเสียสละเพื่อ ผลประโยชน์ส่วนรวม

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีประกอบด้วย 6

ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2561-2580)

1) ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง

(1) เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบัน หลักของประเทศไทยและการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข

(2) ปฏิรูปกลไกการบริหารประเทศ

(3) บริหารจัดการความมั่นคงชายแดน และชายฝั่งทะเล และเพื่อป้องกันและแก้ไขการ ก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

(4) พัฒนาระบบกลไกมาตรการและความร่วมมือระหว่างประเทศทุกระดับ

(5) พัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการผนีก กาลังป้องกันประเทศและกองทัพ

(6) พัฒนาระบบการเตรียมพร้อม แห่งชาติรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและการปกป้องรักษา

ผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลรวมทั้งเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร

(7) ปรับกระบวนการทำงานของกลไกที่เกี่ยวข้องจากแนวตั้งสู่แนวนานมากขึ้น

2) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความสามารถในการแข่งขัน

(1) สมรรถนะทางด้านเศรษฐกิจรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสร้างความเชื่อมั่นส่งเสริมการค้าและการลงทุนทั้งภาครัฐและเอกชนพัฒนาประเทศสู่ความเป็นชาติการค้า

(2) การพัฒนาภาคการผลิตและบริการ
1. ภาคเกษตรเสริมการผลิตการเกษตรให้แข็งแรงและยั่งยืนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมพัฒนาสินค้าทางการเกษตรให้มีศักยภาพในการแข่งขัน 2. ภาคอุตสาหกรรมพัฒนาอุตสาหกรรมไทยให้มีศักยภาพในการแข่งขันภาคอุตสาหกรรม 3. ภาคบริการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวผลักดันประเทศไทยสู่การเป็นศูนย์กลางธุรกิจบริการการท่องเที่ยว

(3) การพัฒนาผู้ประกอบการในระดับเศรษฐกิจชุมชน 1) พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ 2) พัฒนาคุณภาพแรงงานของประเทศ 3) พัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสู่สากล 4) ยกกระดับศักยภาพของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ให้ก้าวไกลสู่สากล 5) พัฒนาวิสาหกิจชุมชน

(4) การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ 1) เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนพัฒนาเป็นฐานการผลิตกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน 2) พื้นที่เศรษฐกิจบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกพัฒนาเป็นฐานการผลิตทันสมัยเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 3) พื้นที่เมืองศูนย์กลางของแต่ละภาคทั่วประเทศพัฒนาเป็นเมืองที่ปลอดภัยและน่าอยู่จัดการสิ่งแวดล้อมเมืองอย่างเหมาะสม

(5) การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) ด้านการขนส่งปรับ

รูปแบบการขนส่งสินค้าให้ต้นทุนต่ำพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางทั่วประเทศและเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน 2) ด้านความมั่นคงทางพลังงานพัฒนาให้มีความมั่นคงในราคาที่เหมาะสมยั่งยืนและเชื่อมโยงแหล่งพลังงานในอาเซียน 3) ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) พัฒนาให้ทันสมัยและกระจายทั่วถึงพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถระดับมาตรฐานสากล 4) ด้านการวิจัยและพัฒนาสนับสนุนการวิจัยและพัฒนามากกว่า 3% สัดส่วนรัฐต่อเอกชน 20:80 สนับสนุนวิจัยที่มุ่งเป้าตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ

(6) การเชื่อมโยงกับภูมิภาคและเศรษฐกิจโลก 1) สร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาประเทศในอนุภูมิภาคภูมิภาคและนานาชาติเพื่อส่งเสริมความมั่นคงยั่งยืนร่วมกัน 2) ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นฐานของการประกอบธุรกิจการให้บริการด้านการศึกษาด้านการเงินด้านสุขภาพด้านโลจิสติกส์และการลงทุนรวมทั้งความร่วมมือในเอเชีย 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุนของนักลงทุนและผู้ประกอบการไทยในต่างประเทศ 4) ส่งเสริมความร่วมมือกับภูมิภาคและนานาชาติในการสร้างความมั่นคงด้านพลังงานด้านอาหารด้านสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการป้องกันภัยในทุกรูปแบบ 5) ส่งเสริมบทบาทการเป็นผู้ประสานเชื่อมโยงและถ่วงดุลระหว่างกลุ่มอำนาจองค์กรระหว่างประเทศทั้งในและนอกภูมิภาค 6) เพิ่มบทบาทและการมีส่วนร่วมของไทยในองค์การระหว่างประเทศเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจสังคมและการพัฒนามนุษย์ 7) สนับสนุนการเปิดเสรีทางการค้าทั้งในระดับทวิภาคีภูมิภาคและพหุภาคีกับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเดียวกัน (Intra-Regional Trade) เปิดเสรีการค้าและการลงทุน 8) สร้างองค์ความรู้ด้านการต่างประเทศและให้ความรู้ความเข้าใจด้านการต่างประเทศต่อ

สาธารณชนไทยสร้างความเข้าใจความเชื่อมั่น
และภาพลักษณ์ที่ดีของไทย

**3) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและ
เสริมสร้างศักยภาพคน**

(1) พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตให้
สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศโดยพัฒนา
เริ่มตั้งแต่ในครรภ์และต่อเนื่องไปตลอดช่วงชีวิต

(2) ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการ
เรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง

(3) สร้างเสริมให้คนมีสุขภาวะที่ดี

(4) สร้างความอยู่ดีมีสุขในครอบครัวไทย

**4) ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาสความ
เสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม**

(1) สร้างความมั่นคงและการลดความ
เหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

(2) พัฒนาระบบบริการและระบบ
บริหารจัดการสุขภาพ

(3) สร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่
เอื้อต่อการดำรงชีวิตในสังคมสูงวัย

(4) สร้างความเข้มแข็งทางสังคมและ
วัฒนธรรมและความเข้มแข็งของชุมชน

(5) พัฒนาการสื่อสารมวลชนให้เป็น
กลไกในการสนับสนุนการพัฒนา

**5) ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างการเติบโตบน
คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม**

(1) จัดระบบอนุรักษ์ฟื้นฟู และป้องกัน
การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

(2) ปกป้องรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรป่า
ไม้

(3) ส่งเสริมการปลูกป่าเศรษฐกิจ

(4) วางระบบป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง

(5) สร้างความเข้มแข็งและความร่วมมือ
ในภูมิภาคอาเซียนด้านการจัดการอย่างยั่งยืน

(6) วางระบบน้ำให้มีประสิทธิภาพเน้น
การปรับระบบบริหารจัดการอุทกภัยบูรณาการ

(7) ใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

(8) พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ
และเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(9) ร่วมลดปัญหาโลกร้อนและปรับตัว
ให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 1)
ลดการก่อก๊าซเรือนกระจก 2) เพิ่มขีด
ความสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพ
ภูมิอากาศ 3) ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่
เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 4) กันเฝ้าระวังและเตือน
ภัยพิบัติทางธรรมชาติ

(10) ใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์เพื่อ
สิ่งแวดล้อม 1) จัดให้มีภาษีและค่าธรรมเนียม
สำหรับผลิตภัณฑ์ที่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
2) ปรับปรุงโครงสร้างด้านภาษีเพื่อส่งเสริมการ
ประหยัดพลังงานการใช้พลังงานทางเลือก 3)
ส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับ
สิ่งแวดล้อม

**6) ยุทธศาสตร์ที่ 6 การปรับสมดุล และ
พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ**

(1) ปรับปรุงการบริหารจัดการรายได้
และรายจ่ายของภาครัฐปฏิรูประบบภาษีทั้ง
ระบบปฏิรูประบบการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อให้
เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

(2) โครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐและ
ภาคส่วนอื่นเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติ
ราชการ และสร้างความโปร่งใสในหน่วยงานรัฐ
เพื่อสร้างความเชื่อมั่นศรัทธา

(3) วางระบบการบริหารงานราชการ
แบบบูรณาการ

(4) พัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคน
และพัฒนาบุคลากรภาครัฐ

(5) ต่อด้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(6) พัฒนาระบบการให้บริการประชาชน
ของหน่วยงานภาครัฐ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในศตวรรษที่ 21

การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ตามหลัก 3R 8C (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2574) ประกอบด้วย 3R มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) Reading -การอ่านออก 2) (W)riting - การเขียนได้ 3) (A)Rithmetic - การมีทักษะในการคำนวณ 8C ประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้ 1) Critical Thinking and Problem Solving : มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และแก้ไขปัญหาได้ 2) Creativity and Innovation: คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดเชิงนวัตกรรม 3) Collaboration Teamwork and Leadership : ความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ 4) Communication Information and Media Literacy: ทักษะในการสื่อสาร และรู้เท่าทันสื่อ 5) Cross-cultural Understanding : มีความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม กระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม 6) Computing and ICT Literacy : ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี 7) Career and Learning Skills : ทักษะทางด้านอาชีพ และการเรียนรู้ 8) Compassion : มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณาและมีระเบียบวินัย โรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ไม่ใช่สถานที่เรียนอย่างเดียวแต่เป็นประตูสู่การเรียนรู้ (วิโรจน์ สารรัตน์, 2557)

วิจารณ์ พานิช (2560). ได้กล่าวถึง ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ว่า ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์ โดยครูช่วยแนะนำ และออกแบบกิจกรรม วิชาโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ การปกครอง และหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ โดยมีการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาในรูปแบบ เชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) สอดแทรก ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก ความรู้เกี่ยวกับ เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ด้านการ

เป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy) ในด้านสุขภาพ (Health Literacy) ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy) ทักษะด้านนวัตกรรม สารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีโดยอาศัยความรู้ ในหลายด้าน ทักษะทางสังคมข้ามวัฒนธรรม และความรับผิดชอบ (Responsibility) (ดาว รุวรรณ ถวิลการ, 2562 : 14-16)

3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เป็นกระบวนการ “การตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่มีผลกระทบในทางลบต่อความต้องการของคนรุ่นต่อไปในอนาคต” มีผลต่อการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลกระทบในทางลบต่ออนาคต การพัฒนาที่ยั่งยืน จึงเป็นแนวคิดในการแก้ปัญหา โดยการพัฒนาที่ยั่งยืนหมายถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนในลักษณะที่เป็น ส่วนรวมหรือมหภาค การพัฒนาที่ยั่งยืน: การพัฒนา ยุคโลกาภิวัตน์ จากความร่วมมือทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน คำว่า “ประชาชาติ” จึงหมายถึง รัฐซึ่งมีรัฐบาล เอกชน และประชาชน ร่วมมือกันในทุกเรื่อง นั่นเอง ดังนั้น การพัฒนาที่ยั่งยืนจะสำเร็จลงได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับทุกประเทศ จะต้องจับมือกัน ร่วมมือกัน รัฐบาลต้องเปิด โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพื่อให้การพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถแทรกเข้าไปในทุกส่วนของสังคม โลก องค์การสหประชาชาติจึงเสนอให้ประเทศ กำลังพัฒนาเร่งปฏิรูประบบเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการปฏิรูปการเมืองการบริหารการศึกษา ส่งเสริมให้มีการบูรณาการทางด้านการเกษตร การสร้าง งาน การพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ฯลฯ โดยการนำ ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เรียกว่า ธรรมภิบาล ธรรมรัฐ “Good Governance” ในส่วน Commission on Global Governance ให้คำนิยาม ว่า “Governance” ไว้ในเอกสารที่มีชื่อว่า Our Global Neighbourhood หมายถึง ผลลัพธ์

ของการจัดการกิจกรรม ซึ่งบุคคลและสถาบันทั้งภาครัฐและเอกชนมีผลประโยชน์ โดยมีลักษณะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่ลงตัวหลากหลาย ด้วยการร่วมมือกันในการบริหารจัดการร่วมกันเรียกว่า “UNDP” (United Nations Development Programme: UNDP) ได้นำเสนอไว้ 7 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ประชาชนจะต้องยอมรับในความชอบธรรมของรัฐบาล (Legitimacy) และรัฐบาลจะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชนในกิจการที่ได้กระทำลงไป (Accountability)

2. ประชาชนจะต้องมีอิสระ เสรีภาพในการรวมกลุ่ม และในการมีส่วนร่วม (Freedom of Association and Participation)

3. มีกรอบกฎหมายที่ชัดเจน เป็นระบบมั่นคง เป็นหลักประกันต่อชีวิตและการทำงานต่อผู้ประกอบการ รวมไปถึงเกษตรกร กฎหมายจะต้องปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเสมอหน้ากัน เชื่อถือได้ มีกระบวนการ ในการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ได้เมื่อไม่มีประสิทธิภาพ

4. ระบบราชการจะต้องรับผิดชอบต่อ การดำเนินงานและกิจการต่างๆ (Bureaucratic Accountability) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดการด้านงบประมาณจะต้องมีการควบคุม ติดตาม เพื่อป้องกันมิให้ใช้ทรัพยากรในทางมิชอบมีความโปร่งใส (Transparency)

5. ต้องมีข้อมูลข่าวสารที่น่าเชื่อถือ โดยรัฐบาลจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ เช่น ด้านรายได้ ประชาชาติ ดุลการชำระเงิน สภาพการจ้างงาน และดัชนีค่าครองชีพ เป็นต้น

6. จะต้องมีการบริหารงานภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

7. จะต้องมีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างรัฐบาล กับองค์กร ของประชาสังคม ซึ่ง

หมายถึง องค์กรที่เป็นของประชาชน (People's organization) และองค์กรอาสาสมัคร ภาคเอกชน (NGOs)

สำหรับประเทศไทย นักคิด นักวิชาการ ได้มีการร่วมกันเปิดเวทีความคิด แลก และตีความแนวคิดเรื่องธรรมรัฐ มากำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) อาศัยหลักคิดดังกล่าวเป็นแนวทาง ในการพัฒนาสังคมไทยให้มีความเข้มแข็ง โดยเฉพาะสิทธิเสรีภาพ การมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาประสิทธิภาพของรัฐ และระบบราชการ ให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ นอกจากนี้รัฐบาลยังได้มอบให้สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีตามแนวทางธรรมรัฐ (Good Governance) เศษ ปุณณบาล, 2560. พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนามาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยเชื่อมโยงกับหลักปรัชญาของด้านเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy ; SEP) กับเป้าหมายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals ; SDGs) มาใช้ในการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับ สักกัญญา แซ่มซ้อย (2560). ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสามารถบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนให้ได้ เป็นสถานศึกษาที่มีภูมิคุ้มกันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. การศึกษาดูงานด้านซ้ายกรีนเน็ต (DNG 2020) ที่อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

จากการที่ผู้ศึกษาได้เดินทางไปศึกษาดูงานในโครงการด้านซ้ายกรีนเน็ต (DNG 2020) ซึ่งเป็นโครงการที่สร้างขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ อำเภอด่าน

ซ้าย จังหวัดเลย โดยทีมนักวิจัยจากโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชด่านซ้ายร่วมกับนักวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยและนักวิจัยท้องถิ่นได้ร่วมกันทำวิจัยโครงการด้านชุมชนกรีนเน็ต (DNG 2020) ซึ่งผู้ศึกษาได้รับทราบข้อมูลจาก การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ และได้ทราบว่า การเริ่มโครงการเริ่มต้นขึ้นจาก 1) การส่งเสริม สนับสนุนและให้ความรู้แก่ ชาวบ้านนาหมูน่น ชาวบ้านก้างปลาเกี่ยวกับการปลูกพืชปลอดสารพิษ 2) ส่งเสริมสนับสนุนให้จัดตั้งตลาดสีเขียวในหมู่บ้านนาหมูน่น 3) ให้การรับรองคุณภาพด้วยการสุ่มตรวจสอบสารเคมีตกค้างในผักเป็นระยะ 4) มีการสร้างแบรนด์ของสินค้าให้โดยใช้รูปผักกาดสีเขียวตามโครงการด้านซ้ายกรีนเน็ต (DNG 2020) และ 5) จัดหาตลาดให้โดยการรับซื้อจากชาวบ้านโดยวิธีการให้ชาวบ้านสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกของโครงการสามารถจำหน่ายในหมู่บ้านของตนผ่านทางตลาดชุมชนของหมู่บ้าน และสามารถนำมาจำหน่ายให้กับโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชด่านซ้ายได้ (เอกรินทร์ พึ่งประชาและคณะ, 2562) และเพื่อให้ได้ทราบข้อเท็จจริงของ แนวทางในการแก้ไขปัญหา ผู้ศึกษาและคณะจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยจึงเดินทางไปศึกษาดูงานโครงการด้านซ้ายกรีนเน็ต (DNG 2020) ที่ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลยดังภาพประกอบที่ 3

ภาพประกอบที่ 3 การศึกษาดูงานโครงการด้านซ้ายกรีนเน็ต (DNG 2020) ที่อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย(ที่มา : ภาคสนาม, 25 มกราคม 2563)

การศึกษาดูงานโครงการด้านซ้ายกรีนเน็ต (DNG 2020) ที่อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลยเผยให้เห็นถึงพลังความสามัคคีของคนในชุมชน ผู้นำชุมชนส่วนราชการ บ้าน วัด ราชการ การส่งเสริมศักยภาพของคนในชุมชน ด้านการจัดการทรัพยากรอาหารการสร้างตลาดสีเขียวเพื่อสุขภาพ ก่อให้เกิดการขับเคลื่อนในทางสังคมผ่านมิติด้านการเกษตร ด้านการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความมั่นคงยั่งยืนของแหล่งทรัพยากรอาหารและสิ่งแวดล้อม

5. แนวคิดการบริหารงานตามหลักวงจรคุณภาพ PDCA (Deming Cycle)

วงจรการบริหารงานให้เกิดคุณภาพ ได้แก่ Plan (วางแผน), Do (ปฏิบัติ), Check (ตรวจสอบ) และ Act (การดำเนินการให้เหมาะสม) ซึ่งวงจร PDCA สามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกๆ เรื่อง นับตั้งแต่เรื่องส่วนตัว การตั้งเป้าหมายชีวิต การดำเนินงานในระดับบริษัท ห้างร้าน ห้างสรรพสินค้ารวมถึง การนำไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ฯลฯ ซึ่งรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

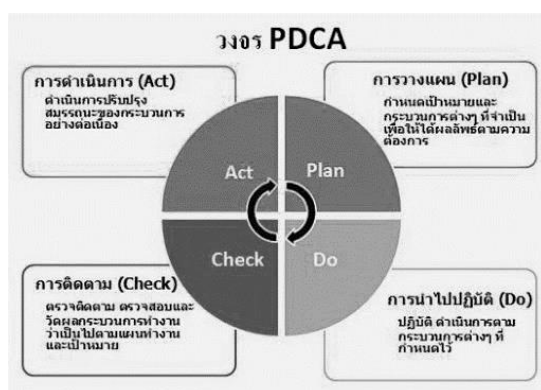
1. P = Plan (ขั้นตอนการวางแผน) แผนจะต้องครอบคลุมในบริบทของงาน ซึ่งรวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ฯลฯ โดยระบุวิธีเก็บข้อมูลและกำหนดทางเลือกในการปรับปรุงให้ชัดเจน ช่วยลดความเสี่ยง ที่อาจเกิดขึ้นได้ในด้านแรงงาน วัตถุดิบ เงิน และเวลา

2. D = Do (ขั้นตอนการปฏิบัติ) จะต้องดำเนินการตามทางเลือกที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งใน

ขั้นตอนนี้จะต้องมีการตรวจสอบระหว่างกา
ปฏิบัติด้วยว่าได้ดำเนินไปในทิศทางที่ตั้งใจหรือไม่
เพื่อทำการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปตาม
แผนการที่ได้วางไว้

3. C = Check (ขั้นตอนการตรวจสอบ)
ประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้ทราบว่า
ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่กำลังดำเนินการอยู่
สามารถบรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนด
ไว้หรือไม่ แต่สิ่งที่สำคัญก็คือ ต้องรู้ว่าจะ
ตรวจสอบอะไรบ้างและบ่อยครั้งแค่ไหน เป็น
ประโยชน์อย่างไรขั้นถัดไป

4. A = Action (ขั้นตอนการดำเนินงาน
ให้เหมาะสม) พิจารณาผลที่ได้จากการ
ตรวจสอบ ซึ่งจะเกิดขึ้นแยกเป็น 2 กรณี คือ ผล
ที่เกิดขึ้นเป็นไปตามแผนที่วางไว้ หรือไม่ หากเป็น
กรณีแรกให้นำกระบวนการปฏิบัตินั้นมาจัดทำ
เป็นมาตรฐาน พร้อมทั้งหาวิธีการปรับปรุงให้ดี
ยิ่งขึ้นไปอีกเพื่อให้ บรรลุเป้าหมายได้เร็วกว่าเดิม
หรือทำให้คุณภาพดียิ่งขึ้นกว่าเดิม แต่ถ้าหากเป็น
กรณีที่สอง คือ ผลที่ได้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตาม
แผนที่ได้วางไว้ ควรนำข้อมูลที่รวบรวมไว้มา
วิเคราะห์ และพิจารณาเพื่อ มองหาทางเลือก
ใหม่ๆ หรือวิธีการใหม่ๆ หรืออาจขอความ
ช่วยเหลือ คำแนะนำ จากท่านผู้รู้ที่มีเชี่ยวชาญใน
ด้านนั้นๆ จากขั้นตอนที่ได้อธิบายมาสามารถ
นำมาเขียนเป็นโมเดลให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้นได้ดัง
ภาพประกอบที่ 1 ดังนี้

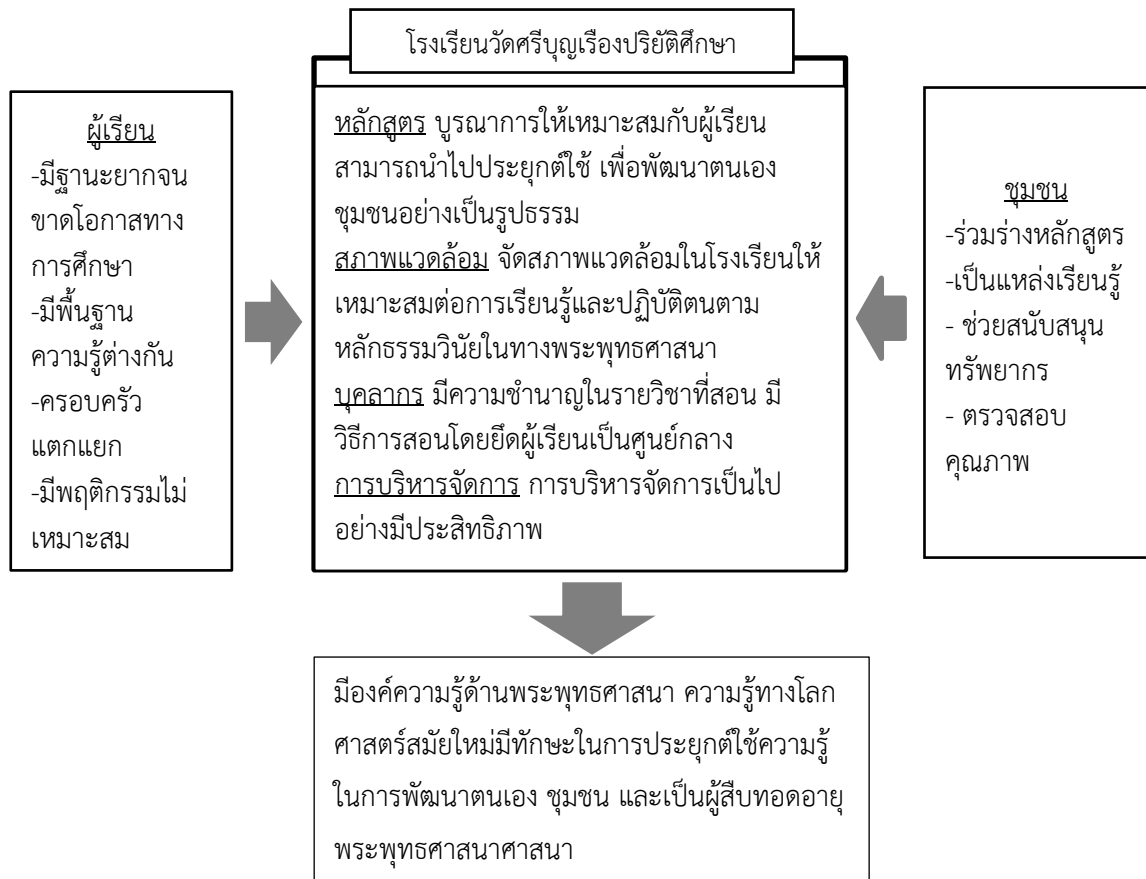
ภาพประกอบที่ 1 วงจรคุณภาพ PDCA
(W.Edwards Deming) อีริฟงส์ ทับอินทร์.
(2558)

6. การสนทนากลุ่มเพื่อทำการวิเคราะห์ องค์กร (SWOT Analysis) ที่โรงเรียนวัดศรี บุญเรืองปริยัติศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเลย ในสถานการณ์ปัจจุบัน

รูปแบบในการจัดการเรียนการสอนใน
โรงเรียนพระปริยัติธรรมในปัจจุบัน 1) โดยยึด
ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ บูรณาการ
หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับ
หลักสูตรทางพุทธศาสนา สร้างกระบวนการมี
ส่วนร่วมกับชุมชน 2) มีเป้าหมายหลัก ของการ
จัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี อยู่ใน
ศีลธรรม มากกว่าวิชาการ เพราะนักเรียนส่วน
ใหญ่มีฐานะยากจน มีปัญหาครอบครัว ครอบครัว
แตกแยก บางรูป ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้
จึงเน้นการจัดการศึกษา ตามลักษณะของผู้เรียน
มุ่งเน้นการสามารถช่วยตนเองได้ อยู่ใน
สภาพแวดล้อมทางสังคม และพุทธศาสนาได้ 3)
ด้านงบประมาณ การระดมทรัพยากร ด้าน
งบประมาณ และด้านบุคลากรในท้องถิ่น เพื่อจัด
การศึกษา โรงเรียนแต่ละแห่งต่างมีแนวทางใน
การระดมทรัพยากรด้านต่างๆ ในลักษณะของจิต
อาสา การบริจาค จัดโครงการหรือ กิจกรรมตาม
วันสำคัญทางพุทธศาสนา เช่น จัดให้มีการ
ทอดผ้าป่าสามัคคีจากศิษย์เก่า จากชุมชน และ
แหล่งอื่นๆ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ชุมชนที่อยู่
รอบบริเวณโรงเรียน ยังมีส่วนสำคัญในการ
สนับสนุนทุนทรัพย์และทรัพยากรทางการศึกษา
เช่น สนับสนุนอุปกรณ์การเรียนการสอน
สนับสนุนภัตตาหาร น้ำปานะ ครูสอน เป็นต้น
เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนพระ
ปริยัติธรรม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ
ประสิทธิผล ตอบสนองนโยบายการจัดการศึกษา
ของคณะสงฆ์และของชาติและ 4) มีความ

คาดหวังให้เป็นศาสนทายาทที่มีความรู้
ความสามารถ มุ่งองค์ความรู้สมัยใหม่ มีทักษะ
สมัยใหม่ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา

ชุมชนและสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา จาก
สภาพการในปัจจุบันสามารถนำมาเขียนอธิบาย
เป็นโมเดลได้ดังภาพประกอบที่ 2

ภาพประกอบที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา

การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนวัดศรีบุญ
เรืองปริยัติศึกษา ในปัจจุบันหลังจากได้ร่วมประชุม
สนทนากลุ่ม (Focus group discussion) พบว่ามี
ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการจัดการเรียนการ
สอนอยู่หลายด้านด้วยกัน โดยเฉพาะปัญหาด้านการ
บริหารจัดการซึ่งสามารถสรุปเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานฝ่ายวิชาการ พบว่า
หลักสูตรสถานศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการ ของ
โรงเรียน ครูมีงานสอนมากเกินไป ขาดอุปกรณ์ในการ
จัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย หนังสือคู่มือหนังสืออ่าน
เพิ่มเติมยังมีน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการ หรือไม่มี
เลยในรายวิชาภาษาอังกฤษ สังคม คณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย คอมพิวเตอร์

2. ด้านการบริหารฝ่ายงบประมาณ พบว่า
ได้รับเงินอุดหนุนล่าช้า จึงทำให้ขาดสภาพคล่อง และ
ได้รับเงินอุดหนุนน้อย วัสดุสำนักงานมีไม่เพียงพอ ครู
ได้รับค่าตอบแทนน้อย ไม่ตรงตามวุฒิการศึกษา
เงินเดือนบุคลากรทางการศึกษาจึงไม่ได้ ตามที่ ก.พ.
กำหนด ขาดการส่งเสริมงบประมาณในการพัฒนาแหล่ง
เรียนรู้ให้ทันสมัย

3. ด้านการบริหารงานบุคคลบุคลากรยังขาด
ความชำนาญในวิชาที่สอน การพัฒนาของบุคลากรไม่
ต่อเนื่อง ไม่ได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม ทำให้เกิดภาวะ
สมองไหลไปในองค์กรที่มั่นคงกว่า นักเรียนมีความ
หลากหลายทางด้านสังคม พื้นฐานความรู้ต่างกัน
ครอบครัวแตกแยก และผู้เรียนมีการเรียนทั้ง 3 แผนก

คือแผนกรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษาเรียนมากกว่าโรงเรียนทั่วไปภายใต้เวลาเรียนที่จำกัด

4. ด้านการบริหารงานฝ่ายทั่วไป พบว่า ครูบุคลากรทางการศึกษา ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในงานที่ถูกต้อง ทั้งยังขาดความกระตือรือร้น ชุมชนมองเห็นความสำคัญทางการศึกษาของโรงเรียน น้อย ผู้บริหารยังขาดประสบการณ์ และไม่มีการส่งเสริมสนับสนุนด้านการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรลพ สุระมณี (2560). (บทคัดย่อ) เรื่อง สภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร ด้านการบริหารวิชาการพบว่า คะแนนเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านงบประมาณ พบว่า คะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า คะแนนเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหารทั่วไปพบว่า คะแนนเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยแนวคิดทฤษฎีการลงพื้นที่ศึกษาดูงาน กรณีศึกษาโครงการด้านชายกรีนเน็ต (GDN 2020) ที่อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพขององค์กรสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน (เอกรินทร์ พึ่งประชาและคณะ, 2562 : 1 - 21) ทำให้ผู้ศึกษาจึงเกิดแนวคิดที่จะ นำมาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม ของโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษาที่ผู้ศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา ที่จะทำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน คณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย จึงได้ร่วมกันดำเนินการตามขั้นตอนของวงจรคุณภาพ (PDCA) ดังต่อไปนี้

1. P = Plan (ขั้นตอนการวางแผน)

1.1 การร่วมกันวิเคราะห์ห้วงองค์กร (SWOT Analysis) ความร่วมมือ ระหว่างคณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและบุคลากรของโรงเรียน

ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ทราบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสสำเร็จ และอุปสรรคของโรงเรียน เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

1.2 คณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและบุคลากรของโรงเรียน ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน วัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นนโยบายหรือแผนปฏิบัติการระยะยาว (ประมาณ 3 ปี ไม่เกิน 5 ปี) และแผนปฏิบัติการประจำปีร่วมกัน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ โครงการ กิจกรรม ให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และบริบทของโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเพื่อความยั่งยืน

1.3 คณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน ร่วมหารือเรื่องการทำ moU ทางการศึกษากับโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกัน การรวมกลุ่มเข้าด้วยกัน ในลักษณะของการ “สร้างเครือข่ายโรงเรียน” และใช้ทรัพยากรร่วมกันภายในเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ

2. D = Do (ขั้นตอนการปฏิบัติ)

กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผลประเมินผล แผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน กับกลุ่มโรงเรียนที่ได้ทำ moU เอาไว้โดยมุ่งเน้น Active Learning เป้าประสงค์ตามแผนปฏิบัติการที่ได้ร่วมกันจัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความยั่งยืน ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น ผลิตชิ้นงานสร้างสรรค์นวัตกรรมได้

3. C = Check (ขั้นตอนการตรวจสอบ)

3.1 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ moU ไว้ คณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและบุคลากรของโรงเรียน ร่วมกันตรวจสอบผลของการดำเนินงานร่วมกัน โดยครูและบุคลากรในกลุ่ม ออกข้อสอบร่วมกันวิพากษ์และปรับปรุงข้อสอบ ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานร่วมกัน

3.2 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ผู้บริหาร โรงเรียน ครูและบุคลากรของโรงเรียน รับการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลภายในโรงเรียนและการ นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลจากสำนักงาน กลุ่ม โรงเรียนพระปริยัติธรรมต้นสังกัด และภายนอก

3.3 กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน เข้าร่วมทดสอบ Pre O - NET ม.3 และ ม.6 ร่วมกันเพื่อเป็นการ ตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มที่ ได้ทำ mou เอาไว้ เพื่อเตรียมความพร้อม ก่อนทำการ สอบจริง ร่วมกันพัฒนาไปพร้อมๆกัน เพื่อพัฒนาทาง วิชาการที่เข้มแข็งยั่งยืนของกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก

4. A = Action (ขั้นตอนการดำเนินงานให้เหมาะสม)

กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ร่วมกันปรับปรุง แก้ไข ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้โครงการต่างๆมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หลังจากได้ร่วมกันจัดโครงการ ต่างๆ ที่ร่วมกันจัดขึ้น เช่น กิจกรรมชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC: Professional Learning Community) สะท้อนผลการเรียนการสอน สรุปรงาน และเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วางแผนพัฒนาให้ดีขึ้นใน ภาคเรียนปีการศึกษาต่อไปเพื่อการพัฒนาที่มั่นคง ยั่งยืน สืบไป หลังจากที่ได้ทำตามขั้นตอนของวงจรคุณภาพ PDCA แล้วผู้ศึกษาได้นำมาสรุปเป็นโมเดลในการบริหาร โรงเรียนเพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการคุณภาพ การศึกษาในโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา ดัง ปรากฏในภาพประกอบที่ 4

ภาพประกอบที่ 4 การบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน วัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา.

สรุปผลการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาการบริหารจัดการ คุณภาพการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมสู่ความ ยั่งยืน

1) การศึกษาเกี่ยวกับ นิยาม ความหมาย ของ กลยุทธ์การพัฒนาการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมสู่ความยั่งยืน เป็นวิธีการที่ นำมาใช้ในการบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม เพื่อเป็นการพัฒนาระบบบริหารงาน คุณภาพครู คุณภาพนักเรียนในโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา

2) การศึกษาเกี่ยวกับ หลักการ ทฤษฎีของกล ยุทธ์การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาที่มีความ เหมาะสม กับโรงเรียนพระปริยัติธรรมสู่ความยั่งยืน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน ต้องร่วมกันปรับปรุงแก้ไข ปัญหา ที่เกิดขึ้น ระหว่างที่ดำเนินโครงการในส่วนที่ไม่บรรลุ วัตถุประสงค์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หลังจากได้ ร่วมกันจัดโครงการต่างๆ เช่น กิจกรรมชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC: Professional Learning Community) สะท้อนผลการเรียนการสอน สรุปรงาน และเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วางแผนพัฒนาให้ดีขึ้นใน ภาคเรียนปีการศึกษาต่อไปเพื่อการพัฒนาที่มั่นคง ยั่งยืน คือการใช้หลักของวงจรคุณภาพ PDCA ร่วมกับหลักการ วิเคราะห์ห้วงค์กร (SWOT Analysis) ในการหาจุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาสความสำเร็จ เพื่อเป็น แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัด ศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา 3) การบริหารจัดการโรงเรียน วัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา ได้รับความร่วมมือจากทุก ภาคส่วนประกอบด้วย คณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหาร โรงเรียน คณะครูและบุคลากรของโรงเรียนทุกคน ทุก ท่าน ตลอดถึงชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมมือกัน วิเคราะห์ปัญหา (SWOT Analysis) เพื่อให้ทราบจุด แข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของการดำเนินงานใน โรงเรียน ร่วมกันกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ โครงการ กิจกรรม เพื่อเป็น แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียน วัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา ร่วมกันหาแนวทางในการ แก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้าน วิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการ บริหารงานทั่วไป เพื่อปรับปรุงคุณภาพในด้านการ

บริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษาและมีส่วนได้ส่วนเสียในทุกภาคส่วนการนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน พระปริยัติธรรมสู่ความยั่งยืน โดยใช้ WAT SBR MODEL ที่ได้จากการวิเคราะห์ (SWOT Analysis) W = Where is your points., A = Assessment., T = Team work., S = Share vision., B = Benchmark., R = Reflection. เพื่อใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการ คุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. โรงเรียนควรนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา

2. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมควรมีการทำหลักสูตร วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ :สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

กรมการศาสนา.(2521). *เอกสารสำหรับใช้ประกอบการพิจารณาเรื่องการศึกษาของคณะสงฆ์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา.

ดาวรรุวรรณ ถวิลการ. (2562). *ศาสตร์และศิลป์ทางการบริหารการศึกษา*.ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เดชา ปุณณบาล. (2560). 9 ตามรอยบาท ศาสตร์ พระราชา.วารสารสมาคมนักวิจัย.22(2) :13-14.

เทพเวที (ป.อ.ปยุตโต).(2531) *พระพุทธศาสนาในเอเชีย*. กรุงเทพมหานคร มหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ธีรพงศ์ พับอินทร์. (2558) *การใช้วงจรเดมมิง (PDCA) ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี.

บรรลพพร สุระมณี.(2560). *สภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร*.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

ยุพา เวียงกมล อัดโดดดร. *กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน*. <https://www.tci-index.php/EDUCU/article/view/26924> (9 กุมภาพันธ์ 2563).

วิโรจน์ สารรัตน์. (2557). *กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากรณีทัศนะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : หจก.ทิพย์วิสุทธิ์.

วิจารณ์ พานิช. (2560). *การเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 – 2580 (ฉบับประกาศในราชกิจจานุเบกษา)*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน เลขาธิการคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.

สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2561) *ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (The Twenty-First Century Skills)*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุกัญญา แซ่ม้อย. (2560). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล School Management in Digital Era*. พิษณุโลก : พิษณุโลกดอทคอม.

สาธิต วงศ์อนันต์นนท์. (2557). *การปฏิรูปการศึกษาไทย : อดีต ปัจจุบัน อนาคต*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

สำนักงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,
(2552). *กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วง
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.*
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย.

อำนาจ บัวศิริ. (2544). *รายงานเสวนาทางวิชาการเรื่อง
การศึกษาของคณะสงฆ์กับการปฏิรูปการศึกษา
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.*
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกรินทร์ พึ่งประชาและคณะ. (2562). *ด้านซ้ายกรีน
นเนท ผู้หญิง เกษตรทางเลือกและปฏิบัติการทาง
สังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.* เลย : บจก.รุ่งแสง
การพิมพ์.

Stuart C., Smith Phillip K. (2006). *SCHOOL
LEADERSHIP: Handbook for Excellence in
Student Learning.* Corwin Press A SAGE
Publications Company Thousand Oaks,
California.

Wayne K. Hoy & Miskel G. Cecil. (2013)
*EDUCATIONAL ADMINISTRATION. Theory,
Research, and Practice.* The McGraw-Hill
Companies. Inc. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
กรุงเทพ.